

Oponentský posudek na práci Jiřího Marka
„Využívání LMS Moodle a internetové sociální sítě
Facebook studenty FHS UK ke studiu“

Cílem práce Jiřího Marka bylo vyzkoumat, „*jak často, jakými způsoby a proč využívají studenti Fakulty humanitních studií Univerzity Karlovy LMS Moodle a SNS Facebook ke studiu*“ (s. 4). Práce se skládá ze dvou hlavních částí: nejprve (s. 7 – 38) autor předkládá celkem zdařilou kompilaci, jež na základě shromážděných textů podává nástin vzniku, vývoje, kontextu, statutu, funkce a významu jednak Moodle a jednak sociálních sítí se zaměřením na sociální síť Facebook. V části druhé (s. 39-52) shrnuje výsledky kvalitativního výzkumu koncipovaného jako obsahová analýza deseti polostrukturovaných rozhovorů prostřednictvím programu Atlas.ti. V poslední části se potom autor pokouší v rámci vyhodnocení výzkumu propojit obě části práce a dochází k závěru, že „... je patrné, že studenti kromě oficiálních a formálních informací ...potřebují také neformální interakci se spolužáky. Je to logické. Potřeba sdílet informace je pro člověka typická už od vzniku řeči.“, dále uvádí, že tzv. „*příznivci Moodle*“ používají více chat než „*příznivci (facebookové) Poradny*“ a mají tudíž více (*off line*) přátel, než příznivci Poradny, a konečně hájí použitou metodu („*Domnívám se, že kvalitativní typ výzkumu byl zvolen správně, protože přinesl hodnotnější informace, než by tomu bylo u výzkumu kvantitativního.*“ s. 52). Budoucnost potom vidí v proměně LMS Moodle směrem k podobě sociální sítě.

Komentář a hodnocení bakalářské práce je pro mě komplikované tím, že není zcela zřejmé, do kterého vědního diskursu (popř. diskursů) práce náleží (možná by měl autor tuto věc v rámci obhajoby specifikovat), a vůči jakým nárokům je tedy třeba práci poměřovat. První část nicméně lze hodnotit kladně: autor předložil zdařilý kompilační přehled problematiky týkající se sociálních sítí opřený o dobře prostudovaný a na bakalářskou práci více než dostatečný výběr kvalitní recentní odborné literatury (napočítal jsem 54 titulů), autor by měl nicméně vyložit, jakým způsobem provedl bibliografickou rešerši, jejíž reflexi v práci postrádám (tj. kapitolu typu *review of research*, v níž je utříděna použitá literatura, ukázány různé akcenty bádání a vzájemné vztahy mezi jednotlivými tituly). Dále je možno vytknout zařazení podkapitol 3.1. „*Historie internetu*“ (s. 11 – 13) a celou kapitolu 6 „*Sociální kapitál*“: obě mi připadají redundantní a nic nepřidávají ke sledované problematice. Z dílčích problémů této části je dále třeba upozornit na nekonzistentnost v argumentaci v kapitolách 5.2 („*Od teorie grafů k náhodným sítím*“) a 5.3, kde tvrzení „...že se Erdős s Rényim mýlili, alespoň co se reálných sítí týče, se ukázalo záhy.“ odkazuje k pasáži „... stačí pouze jedna vazba na jeden uzel, aby byli spojeni všichni lidé v sociální síti, případně všechny neurony v mozku. Pokud je spojuje méně než jedna hrana, síť se rozpadá.“, což je – domnívám se – správné tvrzení, které

následující výklad nijak nezpochybňuje (zřejmě je to způsobenou tím, že Erdösiho a Rényiho teorie je referována dle sekundární literatury, což je ovšem v práci dosti časté (např. s. 30 a jinde)). Dále na s. 14 by bylo vhodné vysvětlit, jak rozumět oné globální úrovni v tvrzení: „*Studenti, kteří vyrostli na technologiích nových médií, jsou méně trpěliví při vyplňování pracovních listů a poslechu přednášek, protože už jsou zvyklí participovat na globální úrovni.*“. Kapitola 7.3. se poněkud vymyká stylu ostatních pasáží a je v ní několik chyb, jež vznikly při parafrázi či překladu z angličtiny (např. „*MyChurch spojuje křesťanské kostely a jejich členy.*“ (nejspíše má být sbory), „*Last.FM (návyky v poslechu hudby)*“ apod.). Z formálních nedostatků je třeba na prvním místě uvést, že autor při in-textových citacích ve většině případů neuvádí stránku (nejen v případech, že se jedná o internetový nestránkovaný dokument), dále pak viz se přešle bez tečky (s. 17, je to imperativ).

Druhá výzkumná část práce je dle mého mínění zcela nepodařená. Jednak – a z opakovaných pokusů obhajovat použitou metodu soudím, že si je toho vědom i sám autor – nebyla zejména vzhledem ke zvolenému cíli a též vzhledem k vlastnímu předmětu zkoumání zvolena adekvátní metoda. Jak Moodle tak i Facebook umožňují jednak snadno získat základní statistická data např. o agregovaných počtech přístupů v čase (viz ono „jak často“ z cíle práce), velmi snadno lze též v daných aplikacích buď přímo vytvořit (Moodle) nebo zveřejnit (Facebook) elektronický dotazník, u něhož lze počítat s dobrou návratností (alespoň kolegové z katedry OA na katedrovém facebooku zveřejňují odkazy na takové dotazníky poměrně často). Zkrátka pro práci by byla vhodnější kvalitativní metoda, popř. kombinace některých základních statických údajů (např. právě počtu o přístupů v průběhu času) s polostrukturovanými rozhovory. Zásadnější reflexi by si dále vyžadoval bytostný rozdíl mezi statutem Moodle a Facebooku, který v jistém ohledu obráží rozdíl mezi pomůckou ke studiu na jedné straně a pomůckou k administraci studia na straně druhé, což není totéž: možná by proto bylo vhodnější zaměřit se na dva skutečně srovnatelné fenomény, a to na fóra v Moodle a na některou s fakultou spjatou stránku či skupinu na Facebooku (na s. 41 mimochodem autor pomíjí úspěšnou katedrální stránku EKS, nyní 444 fanoušků). Další závažnou výtku lze směřovat vůči tomu, že autor nespecifikuje, jakým způsobem sestavil soubor respondentů a jak je předběžně utřídil na „příznivce Moodle“ a „příznivce Facebooku“, pro něž měl připravené různé otázky. Další výtku je možno směřovat k tomu, že autor nijak nereflexuje – jakkoliv v práci uvádí, že dělal rozhovor se zakladatelkou facebookové skupiny Poradna – různé intence, s nimž byla tato skupina založena (tj. obava z censury na oficiální facebookové stránce FHS a touha po „soukromí“), a s nimiž byl založen Moodle či fakultní facebooková stránka (tj. zejména ušetřit práci a čas studentům i zaměstnancům FHS, kdy je možno stále se opakující dotaz zodpovědět jednou a to s garancí odpovědi). Z toho plyne, že

komunikace v Moodle a na facebooku FHS probíhá primárně mezi pracovníky FHS a studenty (s výjimkou sekce Agora): zaměstnanci studijního oddělení mají jako součást popisu práce dokonce povinnost na tyto dotazy zde odpovídat, zatímco do skupiny „Poradna“ se naopak např. zaměstnanci studijního oddělení vůbec nevměšují a komunikace zde tedy probíhá mezi studenty navzájem a informace jsou „bez záruky“. Z mého pohledu hlavní výtku je však nutno vznést vůči tomu, že nebyl naplněn cíl práce: chybí zde odpověď na otázku „proč“ studenti využívají Facebook a Moodle, resp. odpovědí je snad konstatování na s. 51, že *„potřeba sdílet informace je pro člověka typická už od vzniku řeči“*, což je – poněkud tautologicky - v jiné podobě konstatováno již na s. 7 (*Lidská potřeba sdílet informace je nezpochybnitelná.*), na otázku „kdy“ se dle mého mínění nedá takto koncipovaným výzkumem odpovědět, na otázku „jak“ autor odpověděl částečně (s. 46 – 47), na základě textu ovšem není možno jeho závěry verifikovat.

Celkově je práce hraniční: na jedné straně je vidět jistá erudovanost v tématu a schopnost napsat zdařilý kompilační text, na druhou stranu je zde patrná neschopnost koncipovat vzhledem ke zvolenému cíli validní (mini)výzkum, náležitě ho prezentovat a vyvodit z něj relevantní závěry. Musím s lítostí konstatovat, že cíl práce se naplnit nepodařilo, práci proto navrhuji buď vrátit k přepracování, nebo - vzhledem ke zdařilejší první části a s přihlédnutím k průběhu obhajoby – hodnotit známkou dobře.

V Kladně 7.9.2011
Josef Kružík